

אלוהים
לו דבר
נתת לו

היים

חיים שייקר
23.6.82 — 4.12.51

אלוהים

לו רק

נתת לו

חיים

חיימקה

ביום הולדתך זרחה השמש
ועבורינו — היית אור החיים,
ביום נפילתך שקע השמש
ואיתו כבה אור החיים.
חיים נקראת-
אך תמיד אשאל מדוע-
כה קצרים היו חייך?
אתה חיים,
שכה אהבת לעזור לזולת,
רצת לעזור לחבר שנפצע
ובאותו רגע נר חייך כבה.
בישן היית, אך בטוח בעצמך
ומעולם לא הראת את כל עוצמתך.
תמיד היית לנו לעזר
גם בשמחה וגם בעצב.
כל פינה בבית מזכירה אותך
ובכל שניה, נשמע בבית שמך.
חיים נקרא ואין מענה —
כי אתה אינך.
אך דע לך חיים כי לגבינו
אתה קיים.
ודמותך בליבנו תשאר לעד.

בכיה"ח רמב"ם ב-4.12.51 נולד תינוק שחרחר
עם עיניים גדולות וריסים ארוכים ומשקלו
שלושה ק"ג. הוא נקרא חיים על שם סבו.
עם הוריו התגורר חיים בשכונת נוה שאנן ליד
סבו וסבתו שלהם הוא נכד ראשון.

מינקות עד גיוס / רחל

"... חיים יגאו חיים ירונו
ברכאות קולות:
כל הדברים יהיו לפתע
גלויים למרחוק
והאדם יבטח באושר.
בהיר נפש כתינוק
חידת חיים תהיה מובנת
צוקת חיים — קלה."

ילדות עם חיים / יוסי בן אריה

עיקר הפגישות שלנו בילדותנו היו אצל הסבתא בנוה שאנן. אותי לא הצליחו לשכנע לבוא לסבתא אם לא היו מספרים לי שחיים נמצא שם. מבחינה משפחתית הוא היה הילד הקרוב לי ביותר בגיל ולכן היחיד איתו יכולתי לשחק. נוה שאנן ובית סבתא היוו מגרש משחקים אידאלי לשני שובבים כמונו, סבתא היתה מתרגזת בקלות מכל מעשה שטות, מכל צחוק שלנו שלא הבינה את סיבתו, ומכל גרגיר אבק שהיינו מכניסים אתנו. לעיתים קרובות, בכדי לעורר את רוגזה היינו מתנהגים במתכוון בצורה מעוררת חשד וגורמים לה לרוץ אחרינו כשהיא מנופפת במקל עבה וקוראת לנו בשמות גנאי.

היתה בבית סבתא פינת חמד שנעה כל פעם למקום אחר, ותמיד היה מגלה אותה מחדש היו אלה שני ארגזים של ספרות פורנוגרפית מלפני ארבעים שנה בשפה הבולגרית שהיו בשמושיו של הסבא, ואנו כילדים נהנינו לדפדף בחוברות ואף להראותם להורינו שהיו כנראה מרוצים שאביהם כדיין בכושר... לסבתא ולסבא שלנו היה מנהג לצבור מזון בכמויות בארונות קיר נעולים היטב מפחד הנכדים, ואכן היתה סיבה לפחד. אני לא יודע איך, אבל חיים תמיד היה מוצא מפתח לאיזה ארון ואם התמזל מזלנו וזה לא היה במקרה, המפתח של הארון המכיל את הקמח, הסוכר, והשמן שם היינו מחביאים איזו קופסת שימורים וכשעות כושר היינו סוחבים את הפותחן ועושים חפלה.

חיים הכיר היטב את שכונת המגורים של סבתא, שהכילה הרבה חצרות עם עצי פרי שונים ומשונים וחיים הכיר את כולם. בילוי קבוע שלנו היה ל"התפלח" לחצרות ההן ולסחוב פירות מהעצים. פירות אלה היו הטעימים שאכלתי רימונים, ענבים או אפרסקים, שסק ועוד. בכדי שלא יבינו בבית סבתא שאנו הולכים לסחוב פירות, המציא חיים שפת סתרים, שבעזרתה תכננו את פעולותינו בל⁴ שסבתא תבין. העיקרון של השפה היה פשוט למדי: הופכים את סדר קריאת השם של הפרי לדוגמא: שסק — קסש, אפרסק — קסרפא וכן הלאה. סיום נאות ליום בילוי עם חיים היה לרחוץ את שני ה"סוזיוס" ("מלוכלים" — תרגום מספרדית) באמבטיה. שם בתוך כוס, פגשנו את התותבות של הסבא מהן פחדנו, ושם גם למדנו להיכר את גופנו.

בשנות ילדות אלה התגבשה בשכונה חברה נקראה ה"חלמאים" ומחבריה היו: טולי, אוזן, ציקו, מודי, אבי וכמובן חיימקה שלנו.

צ'יקו: ה"חלמאים" — שם שקבלנו מהשכונה המקבילה כדי ללעוג לנו. (חלמאים — מלשון "חלם"). אצלנו נערך "טכס השבעה" מיוחד בכדי להתקבל: מתחת לאחד מבנינו השכונה היה בונקר חשוך מלא קורי עכביש ובו חדר מלא גזקים — על המושבע היה לעמוד בחדר זה מספר דקות וכדי לעשות זאת היה דרוש אומץ לב. דבר נוסף המבוגרים יותר שפכו חלקם חם מנרות על הידיים ולנו הצעירים אסור היה לבכות או לצעוק. זה היה טכס הקבלה לחברת החלמאים.

אבי: התגאינו מאד בשם זה והוכחנו שאנו "חלמאים גזעיים". קשה לספר חוויות ילדות כשאחרים אינם מכירים ולא התנסו בהם. היינו חברה מאוד מגובשת — שכונה עם הרבה ילדים בני אותו גיל ועשינו דברים רבים. למשל: בחופשים הגדולים היינו בונים בנינים — בתים על עצי אקליפטוס שם הכנו שעורים מי פחות — מי יותר. כמו כן היתה המערה עם הבונקר וחדר הפקוד שנקרא:

ה"נץ השחור" וכן חדר מבצעים. נוסף למבחני אומץ וחדר הג'וקים היו גם מבצעי לילה לגניבות פירות. מבצע תאן — תאנים "מבצע רמון" — רמונים. היינו מתכננים זאת לקראת בא הערב, ובלילה — פשיטות על חצרות שכנים, גונבים, מפלחים, נהנים, אוכלים, מתלכלכים, והיה שגעון — ממש כ"ף.

אוזן: לקבוצת ה"חלמאים" היו מיני שגעונות — למשל: השגעון לאסוף כולים. שבועות שלמים החלפנו כולים כל הזמן, ללא הפסקה, או משחקי שח — "שגעון של שח" משחקים — מפסידים, שבועות על גבי שבועות. על כל פנים מה שליווה שגעונות אלה — הכדורגל שהיה "שגעון מיוחד". אתה חוזר מביה"ס, שם שני אבנים על הכביש מכאן ושניים משם, מרכיב קבוצות ומשחק. שבתות — אתה לא "מפספס" אף משחק באצטדיון בק. אליעזר. מתגנב ואפילו מדביק כרטיסים והמדד לחזק יותר בשכונה היה משחק כדורגל. במידה ושניים לא התסדרו ביניהם היו מחליטים לעשות משחק ביניהם מעין דו-קרב של התקופה הפיאודלית. שחקן אחד נגד השני והמנצח — גיבור השכונה. מודי: עם חיים היינו במשך שנים רבות, וקשה לתאר זאת בקצרה.

מעולם לא עלינו לחיים הביתה ללא השריקה שלוותה אותנו שנים רבות כשקראנו לחיים. קשה להאמין שהיום עולים כך פשוט לבית של חיים מבלי לשרוק. דבר שני מגרש הכדורגל, כולם היו "מכביסטים" אני הייתי "הפעליסט" חבר הסתדרות.

נו! מכבי מכניסה גול, מודי יושב — כולם קופצים. "יא אללה" כמה מכות שקבלתי בראש, עד היום אני חש בזאת...

מה שאני זוכר ואזכור לעולם לגבי חיים זה הבטחון והאדישות הממוזגת. יושב בבית קפה עם סיגריה, תמיד מלא בטחון ואדישות, תמיד טוב לכולם. אני רוצה לומר משהו להורים: חיים היה אומר היום דבר אחד: "תראו חברה, צריך להמשיך לחיות" אתם צריכים להיות חזקים למענו. חיים היה רוצה לראות אתכם מאד חזקים.

שמעון : כדי לתת תמונה מדויקת יותר לגבי החבורה: מדובר בשלושה כתיים סמוכים, בהם גרנו כשבעה ילדים בדיוק באותו גיל. נפגשים גם בכיה"ס וגם אחרי זה. היה מין קשר אינטנסיבי כזה לכל אורך הדרך. בצורה זו חיינו יחד. דברים אלה — כפי שאצל כל חבורה בגיל כזה, יוצרים מסכת ארוכה של חוויות ומשובות ילדים. חיים ואנו נולדנו כמעט באותו יום. אני ב-1.12.51 וחיים ב-4.12.51 ותמיד היתה בעית ימי ההולדת, ותמיד "המלחמה" אצל מי יהיו יותר ילדים. מאחר ולא היינו מספיק חכמים לשמוח את ימי ההולדת-יחדיו. היתה תקופה שהתענינו במלחמת ה"גזעים", הלכנו לראות "כושים" (בחורות ערומות) בחוף השקט. טיפסנו על המלתחה וחיפשנו כושים, זו היתה תקופה מענינת... כמובן שאפשר להזכיר את סוכות כשכל אחד בנה סוכה: הצצנו על האוכל הבולגרי, תימני, פולני וטורקי וכל אחד טעם מהשני. אני הייתי הרומני שבחבורה, אגב את חיים כיננו "סלו" — כי החלטנו שהוא מסלוניקי.

ציקו בקשר לסלו — היה לי דוד שסיפר תמיד על חיימיקו מסלוניקי וכך נדבק לו השם סלו. סלוניקי — סלוניקו — סלו.

חיים בן 13 — גיל חשוב המהווה תקופת מעבר מילדות וכמובן המסמל זאת הוא מאורע הבר-מצווה, טכס שנערך ב"בית המורה". חיים מסיים את לימודיו ומתקבל ללמודים בבית הספר המקצועי "שפרינצק". עם סיום השנה הראשונה לא מצא חיים את מקומו בבית ספר זה ועבר ללמוד ב"גימנסיה ריאלית", כבר בתקופה זו נרקם חלומו להתנדב לצנחנים.

יחד בגמנסיה ראל"ח.
ריק:

מה אספר ומה אגיד? !
היה לי פעם רע וידיד,
עיניו היו מלאות הבעה
תמיד הביעו רגש וחדוה,
במבט כזה, לא כל יום נפגשים
והוא יחסר בודאי לרבים.
למדנו יחד בתיכון, שנה אחרונה
שעברה לנו יחד כמו יממה,
ישבתי במחיצתו בכיתה י"ב
הספקנו ללמוד ויותר לפטפט,
במקום לשבת בשעור חשבון
ברחנו יחד לראות סרט (מערכון)
לא חשבנו על המחר
ולא על מה אסור ומה מותר
ימים אלה לא אשכח לעד,
כי הם זכרון יקר,
של בגרות ונעורים
ואותם תמיד זוכרים.
הקרבת עצמך על מזבח המדינה.
ואנו מבטיחים לזכור אותך בעדנה
בעלי דפנה המסמלים נצחון וגבורה.

החלום

כתה י" — תחפושת של צנחן
כנפיים מנייר

באותה תקופה נהגו החלמאים לנסוע לקיבוצים.

טו"ל

למעשה נסענו לקיבוצים במטרה להתחיל עם מתנדבות-תיירות מחו"ל. ישבנו בערב והחלטנו לנסוע לקיבוץ ולמחרת נפגשנו עם המזוודות ונסענו בטרמפים. כמובן שלקבוץ הגענו ללא הודעה מוקדמת וחפשנו היכן לגור.

בכניסה, תמיד מצאנו ילד קטן מהקבוץ אותו שאלנו היכן מתגוררות המתנדבות, שם התמקמנו ללא מטרה לעבוד, עד שגילו זאת וגרשו אותנו והופ! — לקיבוץ אחר. למטרת הסוואה בקיבוצים הצגנו עצמנו כמתנדבים — ודברנו אנגלית. עם חיים היתה בעיה בגלל היותו שחור ואז החלטנו לומר כי הוא תייר מתורכיה.

כך זה היה עד שפעם "אכלנו אותה חזק" בקיבוץ כנרת. כליל שבת הגענו לארוחת ערב. תוך כדי ארוחה הגיע מזכיר הקיבוץ והחל לשאול לפשר שהותנו בקיבוץ. כתום מספר שאלות ותשובות נתבקשנו לארוז את החפצים ולעלות לג'יפ הנוסע לטבריה. בדרך עצרה אותנו ניידת משטרה וחוקר (שהוצא בדחיפות מסרט) ירד ושאל "אלו החשודים?" נשלחנו לתחנת המשטרה שם נחקרנו. מסתבר שחשדו בנו כאילו הגענו לקיבוץ למטרת גניבה. שוחררנו עד לבוקר המחרת ואז התייצבנו שנית ושוחררנו סופית. מאז לא נסענו יותר לקיבוצים.

באותה תקופה מקבל חיים צו גיוס ראשון וכמו כולם מתייצב לבדיקות בלשכת הגיוס בחיפה. לצערו הרב מתברר לו שהוא אחד הבחורים הקטנים והרזים, בהשוואה לאחרים שהיו כאותו יום, דבר שגרם לו לחששות כבדים שמא לא יתקבל לצנחנים.

עם גיוסו ב-26.7.70 עבר חיים מבדקים ב"בקום" ונשלח למחנה טירוני הצנחנים "סנור" בחופשתו הראשונה מגיע הביתה גאה על לסיירת חרוב.

שירות חובה

ואהל סירים אמר: אני
קם נמוך ולרוח פרוץ
ורקיע מלחמה צופה אל גבנוני
בפתח עמק החרוץ
וחיל כי ישן כנווד עני
ורגליו הנעולות בחוץ.
... עם יבנה היכליו כדרכי היונים
וכמנהג רומיים יגשר גיא וערוץ.
אך אני אביהם הגוץ.

דפנה המון המון תמונות בראש מרכיבות לי את חיים. המון מצבים ורגעים שונים שמתפרשים יחד ומתקבצים יחד, לא להאמין, עשר שנים.

ופתאום עכשיו, לנסות ולקבץ הכל לדמות אחת שלמה, ולעטוף הכל בנימה של עצב, כשכל תמונה שזור חיוך או צחוק רועם. כן! כך תמיד אזכור את חיים שייקר ורק זה חיים לגבי.

לראשונה הכרתיו כחייל — צנחן — חובש. רואה אותו בהמון רגעים קשים — רגעי לחץ וחריקת שיניים. רואה אותו מתמודד בדרכו שלו. וממשיך הלאה בכח הרצון. חיים שייקר ממח' 2 או כמו שהחברה קראו לה מח' "צוואי". מחלקה עם טפוסים אחד אחד. הרשקוביץ מעולי רומניה, טוקר הצלם, בכון מטבריה, יוספברג המפיונר, רזי הקטן, אויזד ויאיר עם ההומור הציני ועוד ועוד. חבורה לתפארת כשחיים, שהוא תמיד שייקר (כך קראו לו) תמיד במרכז.

רזה עם בלורית מטופחת, ביישן וסגור ולא מאלה שצועקים ומתבלטים ורצים קדימה, אבל בין החברה עמוק, בפנים.

אלוף הפרצופים והחיקויים או אם תרצו ממש שחקן תיאטרון מבוזבז.

מי לא זוכר את חיים מחקה מריבה בין אורן יהושוע עם העיניים הגדולות וחי? כשאחד צועק על השני: "שתוק יה-גמד". 3 שנים אותו חיקוי והחברה תמיד נחנקים מצחוק. גם עכשיו כשאני כותבת את זה, הכל כל כך חי ועומד מול העיניים, אמיתי ומצחיק כאילו לא עברו בכלל איזה 10-12 שנים.

וכך כבש לו חיים מקום כבוד בין המצחיקנים של הפלוגה. מין תדמית של בחור נעים כזה, עם חיוך תמידי שכל הצחוק עובר ממנו לכולם, ולא בכוונה.

אני לא מאמינה שיש איזה שהוא חיל ממחלקה 2 שאינו זוכר את החבילות של אראלה — אמא של חיים. כל חבילה כזו תמיד היתה חגיגה. עד היום אני זוכרת את העוגות עם ה"רחת-לקום" האדום וכל מיני המאפה הטעימים שהיו שמחתנו היחידה בבוקר ובאבק של סדרות האימונים.

כשעברנו דרך חיפה — אז תמיד היה הרצון לקפוץ ולבקר את חיים ולטעום עוגה טובה של אריאלה.

ידעתי גם רגעים אחרים של חיים בצבא. אדם מעבר למדים. חיים האנושי החם שמביא לי מתנה — בושם — מסויר ברחובות עזה. שאף פעם לא שוכח לתת נשיקה או חבוק לפקידה הפלוגתית לפני יציאה לסיור במחנה הפליטים אל-בורג. "את הקמע שלי" — פעם אמר. יום אחד, כששינינו לבד בעמדה, דחוסים בצל המקלע האימתני גיליתי עוד חיים אחד, איש שיחה לבכי ישר וכן מאד.

פלוגת רבטים בבקעה שחיים ממחזיקי ההווי בה. יוספברג עוזב את הפלוגה והצמד-חמד יוס-את-שייקר הופך את פניו לחברות חדשה, הדוקה בין שייקר, לבני גורביץ וגם כשכולנו אזרחים נשמרה אותה חברות יפה, מין משולש כזה — צלע אחת של הפלוגה חיים — בני ואני דפנה, וכפי שאומר השיר ששוב כל כך נכון, כל כך אמיתי: "עוד נזכור את כולם את יפי הבלורית והתואר כי רעות שכזו לעולם לא ניתן את לבנו לשכוח".

שלמה את חיים הכרתי בצבא. היות והיינו חיפאים גרנו באוהל סירים אחד. אני זוכר מקרה אחד בראש השנה בקורס מכים היינו אמורים לצאת הביתה בקיצור: יוצאים — לא יוצאים, יש כוננות-אין כוננות. לבסוף אין כוננות עולים על האוטובוסים נוסעים לסנור.

מסנור — עד הצומת — בערך 6 קלומטר — חיים אומר לי: "כוא נרד בצומת וניסע דרך ג'נין הביתה" אמרתי לו: חיים עזוב שטויות בא נישן עד נתניה (חיים אהב לישון) ומשם נתפוס טרמפים הביתה" הוא אמר: "אם אתה לא יורד — אני יורד לבד. טוב צומת סנור — חיים אומר אני יורד" האוטובוס נוסע ובצומת שומרון — משטרה צבאית עוצרת אותנו, ובהוראת מפקד הבסיס נשלחנו חזרה — עקב כוננות. חיים היחידי שהיה 3 ימים בבית בראש השנה כשחזר מהבית אמר: "הא, יה חנטריש לא רצית לשמוע בקולי..."

דו"ח הקשר שלי עם חיים התחיל בתקופה שישבנו בעזה. הייתי פקידת הסמג"ד וחיים היה בפלוגה. כשחיים היה מגיע למפקדת הגדוד היינו יושבים ומנהלים המון שיחות כנות ואישיות. באחד הערבים מאוד והתחשק לי לנסוע לבורג' לראות ולדבר עם חיים. לקחתי את הפקידה השניה שהיתה בלשכה החלטנו לנסוע. המצב הבטחוני היה קשה וחל איסור על הבנות לנסוע, ובכל זאת נסענו. הגענו לבורג ונאמר לנו שחיים נמצא בתצפית למעלה.

עליתי לתצפית ושוחחנו על דא והא. אמרתי לו: "חיים! תשמע, מתחשק לי לדבר בקשר" והוא אומר לי "השתגעתי?!". בסופו של דבר השתכנע, בקיצור המג"ד עלה על כך שיש איזו בת שמדברת בקשר. הוא עשה מפקד בנות וראה ששתים חסרות, ושלח סיור שחיפש אותנו כל הערב. כמובן שחטפנו על כך אבל לא נורא. מה שרציתי לספר בכך זה שבעצם היו לי תמיד רגעים שמאוד רציתי לדבר עם חיים. הוא היה אדם שיכולת לדבר עמו על כל דבר ודבר בעולם. על כל מיני דברים שרצית לומר וידעת שזה לעולם לא יעבור הלאה ואם הוא יוכל לעזור במשהו הוא יעשה כל מאמץ.

המשך הקשר ביננו היה במלחמת יום הכפורים כשבו יצרתי קשר עם אריאלה וכך החלה ביננו חליפת מכתבים ולהלן אחד מהם:
(אני רוצה לציין שתמיד דאג לכתוב ד"ש לכל חברה)

24.11.23

אזכור מרמטאורג!!!

מזכור שנת אש"ש יז"א ז' אדר א' ה'

המכתב היפה שאירע לי אצל הוגו ששם אצלו
למשל ז' אדר א'.

כנראה נמצא לי שם בסוף פרוטוקול מועצת המנהל
הממשלתי השבוע האחרון השייך לז' אדר א' הפסח
היום אצלך אצל - נשמע לי טוב ונפלא ונפלא
שלא פתח שתי מוסדות אחרים בין מרצה נחשק היום
ישבנו בהרציה המחודשת חזק חזק לכהן שאלו -
נשמעו לנו - הרי עשינו זהבנו בחול וכה היה
למשל ז' אדר א' - נשמע לי טוב היום אצלך שבת אצלי
באחד שאלנו אהיה שאלו אסוף - שלא הופיעו השם
והפיעה את החשש - נאמר לי אש"ש יז"א יושב

אמיצתך יפה - השם אש"ש יז"א - אש"ש יז"א
שם מכתבך. מרצה זה נשמע לי טוב? אכן למה
שני פסקים - אלה בחברת הביטוח נשם. נש"ש יז"א
ז' אדר א' נשמע לי טוב - נשמע לי טוב
שלא נדברו אלינו. פשוט נשמע לי טוב אצלך
אחרי - אשמע לי טוב - נשמע לי טוב
אצל און בהרצה ופיעה אש"ש - נשמע לי טוב אצלך
אצל ה"ש"ש שאלו שם נשמע לי טוב אצלך אצלך

ב' : באחד הימים הגיע לפקד על הפלוגה יהונתן נתניהו (יוני) וזה היה "האות" לקבלת תפקידים מיוחדים.

יוני בחר קבוצה של חברה' למשימה מסוימת בהר־חברון, אימן אותם בנפרד, והשביע את כולם לשמר על כך בסוד. קבוצה זו שביניהם נכלל גם חיים נחשבה כ"קבוצה עילית" וגרמה לסקרנות עצומה בקרב אלה שלא שותפו בסוד התכנית.

באותם ימים החלו פיגועים חבלניים בארץ וביניהם הפגוע בשדה התעופה של קוזו אוקמוטו. אנו כיחידה המובחרת של פיקוד מרכז עברנו אימוני ירי באקדחים השתלטות על מטוסים, אבטחת שדה התעופה ולמעשה הינו בין אלה שהקימו את גרעין האבטחה נגד מחבלים.

בעקבות התגברות פעולות הטרור גם ברצועת עזה הוחלט לשלוח את היחידה ולהשליט סדר. באותם ימים נזרקו רימונים ונורו יריות לעבר רכבי צהל ורכבים ישראלים שנעו ברצועה. בתדירות גבוהה באחד מימי שישי נע קומנדקר מיחידתנו ועליו מספר חברה שיצאו לחופשה. לפתע נזרק רימון מאחרי קיר אבנים ולמזלם הרב פגע הרימון בברזנט ונפל החוצה. מיד הוזעקו במכשיר הקשר של הכוחות שהיו בשטח וביניהם הצוות של חיים.

בהמשך היום והלילה נעצרו כל הגברים במחנה לצורך בדיקה ולבסוף נתפס משליך הרימון. אגב — ב"תקופה שלנו" בעזה נתפסו מחבלים רבים מאד שהיו ברשימת המבוקשים. דומני, בעקבות ה"טרור נגד טרור" שהפעלנו.

לפני כמה ימים פתחתי את האלבומים להסתכל. חיים היה בחור שקט. היתה בו איזו עוצמה שקטה כזו. ניסיתי להזכר בכל מיני ארועים חריגים, ולא היו כאלה. היתה בו עוצמה שקטה איזו שהיא. אחד החברים המכירים אותו מחיפה אמר שהיתה בו איזו אדישות, איזה שקט עצור, המון חוס, אפשר היה תמיד לשוחח איתו על כל דבר. היה מוצק מאד. דפנה כתבה: בסוף דבריה על "הבלורית המפוארת", על המבט הזה, אלה הדברים שאפשר להגיד — המון עוצמה.

שלמה

כ-3 חודשים אחרי שגמרנו קורס מכ"ם. היינו בפלוגת "רבטים" חיים ואני שפענו רעיונות ומעשים. יום אחד אמר לי חיים: "שלמה בא נקים מועדון קלפים... כמובן שהסכמתי. וכך הלכנו לחפש בבסיס גלגל של חוטי חשמל. חיים הביא מהבית איזה בד ירוק, והחלטנו עושים מועדון כמו בסרטים. "ובמועדון" שולחן עגול עם בד קטיפה ירוק וכמובן מצחיות לכולם (כמו במונטה קרלו). כמו כן היה לנו סימן — 4 דפיקות בדלת — מישו משלנו נכנס, וכיצד אפשר בלי צופה שישגיח שלא יגיעו קצינים. רזי — המהמר שבחבורה הימר יום אחד בסכום של 50 ל"י (המון כסף אז). רזי הפסיד התרגז ואמר שגנבו לו, סידרו אותו. בקיצור חיים החליט לעשות פשרה אמר לו "אתה יודע מה בוא ניקח את כל הכסף נלך לשק"ם ואתה מזמין את החברה להמבורגרים". וכך היה. מארבים — היתה זו תקופה משוגעת, בבקעת הירדן כל יום נסיונות חדירה של מחבלים ואנחנו, שהורגלנו במארבים היינו "חוגגים" בכל הליכה למארב, "יריות" "סתם" לואדיות, פיצוצים וכד'. כמו כן היינו לוקחים כל מיני דברי מאכל ובמארבים זוללים."

באוגוסט 1973 משתחרר חיים מהצבא והחלום המשותף שנרקם במשך השירות בצבא של חיים, שלמה, ציון ובני לנסוע לחו"ל מתחיל לקבל תנופה ובכדי לממן את הנסיעה התחיל חיים לעבוד ביחד עם שלמה בבית החרושת "נשר".

שלמה יוספסברג: לקראת סוף הצבא החלטנו שנוסעים לחו"ל ובשביל חו"ל צריך כסף. החלטנו לעבוד ב"נשר" מפעל למלט. הרגשנו מן ניצול של הפועלים הותיקים שכאילו אמרו: "הנה הגיעו הצעירים — ("השחורים") לכו תעבדו פה, לכו תעבדו שם, שמו אותנו לנקות בכל מיני תעלות כשבסוף היום היינו צריכים לירוק בטון מהפה. "חרובניקים" או לא חרובניקים? מתחילים להתפרפר, כל פעם מישו אחר והלך מוקדם הביתה והשני מדפיס כרטיסים.

יום אחד — משהו הלשין עלינו. מאחר וידענו מי האיש החלטנו לעשות לו "תרגיל". נגשנו לחדר ההלבשה עם גריזר ביד, ומרחנו לו את הנעלים בגריז וכשהנ"ל ניגש בסוף היום להתרחץ והתלבש אתם כבר יודעים מה קרה לו...

קורס מ"כים פלוגה ה' חוב

סג"מ א. פנדלגור, רבט א. אפרתי, רבט א. יודביץ
מ"כ
סג"מ א. רויניץ, סג"מ 3
סמל מחלקה

סג"מ 2 עפר לאור, סמל י. גרשון, סמל מחלקה
רבט י. מושה, מ"כ
רבט ז. גרלר, מ"כ

סגן אינן גינצבוג
מ"פ

מ. לימן, א. רוזנטל, מ. בן-יעקב, מ. טייבלום, ש. כרי, מ. פנקס
אינן פלב, ש. אורן, י. הורן, רון-תמר, ד. שוואלי, צ. קרפכ

ד. כפינסקי, א. הושקוביץ, כ. רזיאן, ח. מטרי, ח. שייקר, י. הראל, יוספברג, ד. אויזד, מ. שמחוני, ב. בראון, ש. אבנעם, ע. מאיר

סגן יורם חזן
ס/מ"פ

ש. צאלח אריה נדר, ב. גודביץ, א. המבורגר, ג. קישכטין
אב תש"ז

כ. כלימור, א. זונגור, ח. פוני, י. זילבר, מ. סוקר

מחזור אוגוסט 1970

ד. ווינברג, י. דיין, נקש, י. מנחם, א. לנצר

א. תדמור, קרייזמן, ע. גפני, י. כור, י. קנדה

ע. דימנד, ח. מנדל, א. נימרי, אקשטין

רבט מ. אורטס, סג"מ ר. פריזמן, סמל י. ששון, רבט מ. דינשטוק, סמל מחלקה, מ"כ

צ. בליה, בן עומר, י. קולבר, א. הורביץ

המשכנו כרגיל בעיסוקנו וחסכנו מספיק כסף לנסיעה.
בספטמבר 1973 טסנו לאיטליה שם אמר לנו חיים שיש לו קרובים שיעזרו לנו לקנות רכב. בני גורביץ היה
ה"מכונאי" וכך הסתדרנו עם רכב ונסענו לאורך הריביירה עד שהגענו לברצלונה...

חיים ניהל במשך שהותו בחו"ל יומן מפורט שבו תיאר את פעולותיו ומעשיו יום אחר יום להלן קטע מיומנו:
6 באוקטובר — הגענו לברצלונה בשעה אחת בצהריים. לקראת ערב נסענו לבית הכנסת במקום ושם התברר לנו
להפתעתנו שבארץ משתוללת מלחמה, חטפנו שוק נשארנו בבית הכנסת ולאחר מכן יצאנו וקבענו פגישה עם יהודי
צעיר ששומע חדשות ב-11 בלילה בקול ישראל בצרפתית. נסענו למרכזיית הטלפונים ודיברתי עם אמא של שלמה
והיא ניסתה להרגיע אותנו כדי שלא נחזור לארץ. נסענו לבית הכנסת בשעה 11.30 חיכינו כ-20 דקות והיינו
בטוחים שהבחור לא יגיע, אך לבסוף הגיע וסיפר שהמצרים תפסו שתי נקודות בסואץ והסורים מספר נקודות
ברמה. הורדנו להם 10 הליקופטרים מלאים חיילים וכו' וכו'.
ב-7 באוקטובר כתב: "דברתי עם אמא וגם היא אמרה שהמצב לא רציני, אנחנו מתים לחזור לארץ ואם היינו
מוצאים מקום בטיסה היינו חוזרים."

מחר אנחנו נוסעים במהירות לפריס ומשם ננסה לחזור ארצה...
ב-9 לאוקטובר כותב חיים — "... הגענו לפריס ב-5 אחה"צ נגשנו לשגרירות שם ביררנו מה קורה בארץ, שלמה
עלה לשוחח עם הנספח הצבאי ו"זיבל" לו שאנחנו שריונאים. קיבלנו עדיפות בטיסה ונאמר לנו שמחר ב-8
בבוקר נהיה בשדה ב"אורלי"

10 אוקטובר 73 — "... ב-8 כאשר פתחו את המשרדים היתה לנו עדיפות על פני כולם וקיבלנו את הכרטיסים,
איזה אושר!! איזו שמחה!!! ישכנו בשדה התעופה וראינו את הישראלים נלחמים על מקומות במטוס איזה עם
מוזר... ונפלא!!!"

"כשנכנס המטוס לתחום האוירי של תל-אביב פרץ כל המטוס בשירה אדירה כשבקע סרט ההקלטה של המטוס
משמיע שירים ישראלים, הרגשה לא נורמלית!!!"

כולם חברה גזעיים, פטריוטים, חוזרים כדי להלחם ושרים נפלא!!! ממש עוברת בי צמרמורת!!! בתל-אביב
"רואים" האפלה וכמובן ישנם החורגים מהכללים ונראים פה ושם אורות, ממש אוירה של מלחמה!..."

נחתנו, עברו ביקורת דרכונים ומיד אחר כך מין לשכת גיוס קטנה בה מסרנו את הפרטים ואמרו לנו לקחת את
המזוודות ולהמתין בצד, מצאנו את המזוודות, צלצלתי להודיע שאני נמצא לא פחות ולא יותר מאשר בלוד אמא
קיבלה שוק והתחילה להשתולל בטלפון..."

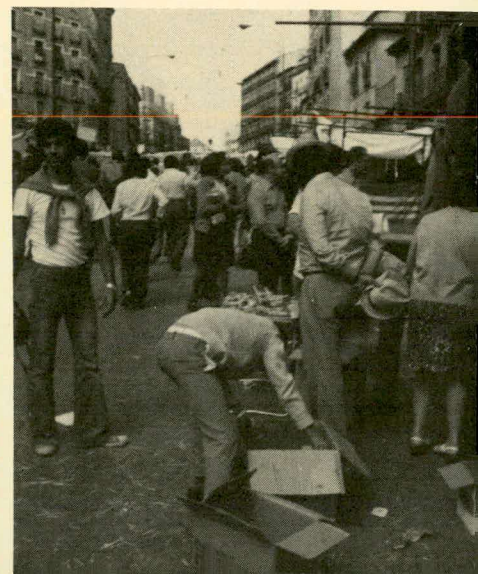
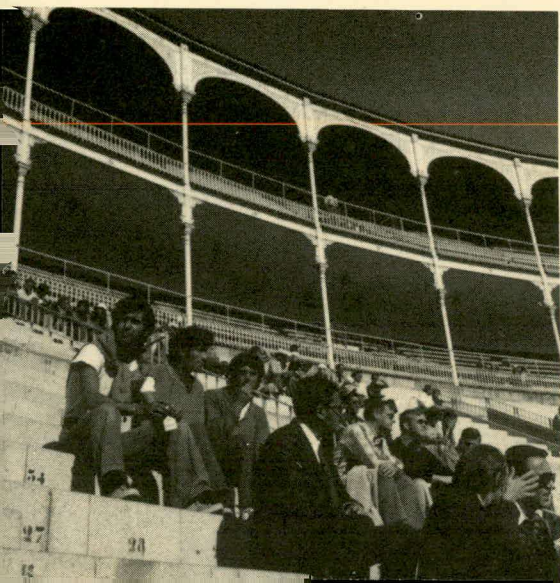
"...נסענו עם האוטובוסים לבסיס צבאי (פרט מעניין כל האוטובוס מעשן סיגריות אמריקאיות) מסרנו פרטים קיבלנו
חופשה כדי להתארגן ובשעה 12 בלילה הגעתי הביתה ב"ספיישל" שם פגשתי את אמא ויוסי. אבא כבר בצבא."
למחרת התחילתו כתב:

"איזה הבדל אתמול כפריס כתייר והיום בארץ על מדים באמצע מלחמה איזו קיצוניות!!!"

לאחר הצבא

שיר לדרך. לאם ארחות ומסילות.
היא אחת ופנים לה שבעים ושבע.
בעברה בהרים בקעים ושפלות
מחליפה היא עמים ונופים כשמלות,
אבל אין כמותה להמשך וקבע.

נתן אלתרמן

י"ד:

את חיים הכרתי בתקופת לימודיו בגימנסיה הריאלית שם למד עם אשתי ריקי. מספר ימים לאחר פרוץ מלחמת יום הכיפורים פגשתי בצומת וואסט שם הוצבה פלוגת-פלוגה ב' בחטיבת הצנחנים. חיים נדרש לשמש כחובש, דבר שהיה שנוא עליו אך כחייל טוב קיבל עליו את התפקיד. מצומת ואסט יצאנו לפעילות בעורף באויב הסורי. לא היה מאושר מחיים בפעולות אלה ולא פעם התבטא בפני שהוא מרגיש שהוא עושה "משהו" למען המדינה (שאותה כל כך אהב) וחזרתו ארצה מחו"ל לא היתה לשוא. תוך כדי הקרבות קיבלה החטיבה משימה לכבוש את החרמון הסורי. בקרבות אלה התגלה חיים כחייל למופת ושימש דוגמה לכל החברה. לאחר כיבוש החרמון הסורי התארגנה החטיבה בשטח למגננה למנוע מהסורים לכבוש את החרמון בחזרה. מזג האויר החל להיות חורפי עם חלוף הימים ושלג כבד ירד. החטיבה קיבלה פקודה לחזור לחרמון הישראלי. מסע מפרץ ובקור עז טיפל חיים כחובש בכוויות הקור של החיילים. החטיבה הוצבה במובלעת הסורית במשך מלחמת ההתשה. עברנו יחדיו תקופה קשה מאד בה היטבתי להכיר את החיים כחבר נאמן, אדם ישר, בעל עקרונות ואהבת המולדת.

לאחר 192 יום משתחררת החטיבה. בני וחיים ממשיכים את הנסיעה לחו"ל שהופסקה ערב מלחמת יום כיפור.

י"ז:

טסנו מישראל לפריס זמן קצר לאחר המילואים האינסופיים ולאחר שהות של שבוע כפריס נסענו שם. גרנו בבית דירות כשבקומת המרתף הושכרו חדרים לכל מיני תיירים. באחד הערכים ישבנו ב"לרבי" וצפינו בחדשות הבי.בי.סי. ובין השאר הראו מילואימניקים משתחררים, חברה שחוזרים מסיני (בדיוק כפי שהיינו אנו ימים מספר לפני הגיענו ללונדון). אחרי ההקרנה החל ויכוח בין חיים ובין בחור מקנדה שהיה בטיול באירופה. הויכוח החל עקב אי הבנתו של הקנדי כיצד עזבנו את טיולנו הראשון על מנת להלחם. אני נזכר בלהיטותו של חיים וניסיונו להסביר בצורה הכי משכנעת-ציונית-ותוך כדי כך הסביר לך את כל בעיות הקיום של מדינת ישראל. איני יודע מה זה עשה לאחרים ששהו בחדר אבל אני התרשמתי לעומק מתפיסתו העמוקה של חיים לגבי מדינת ישראל. ביני ובין חיים קיים קשר הדוק עוד מתקופת הצבא, קשר בעקבות התקופות הקשות שעברנו יחדיו ובעקבות חוויות משותפות אחרות. הגענו למן קשר של אחים כשהקשר תופש את משפחותינו. וכך מ-1976 דומני החלה אצלנו מסורת יום כיפור. בכל יום כיפור חיים היה מגיע אלי למושב עם חברה או לבד ויחד "חוגגים". "מסורת" שנמשכה שש שנים.

אבדה לי עם חיים תקופה מופלאה אינני יכול להחליט אם היינו אחים, חברים, חברים לנשק. אינני יודע. עמוק בתוכי תחושה של אובדן, חלל. נותרתי אני לבכות. לבכות עם הוריו, אחיו, חבריו, לבכות עם המולדת — אדם מופלא. בן נפלא ומסור רע וחבר נדיר היה לי חיים.

לכשחזר חיים מחו"ל ב-20.6.74 החל ללמד גדנע בביה"ס התיכון בסמ"ת ובמקביל למד בטכניון במכינת ערב להנדסאי בנין. לאחר כשנתיים לימוד יום.

”כשחיים הגיע לבסמ”ת מצא צוות מגובש של מורי גדנ”ע — כולם מותיקי הצנחנים. הוא ביקש להיות מדריך רק של כתות ט’ בתואנה שאינו יכול להתמודד כרגע עם הכדיחות של ה”א אלא רצה לחנך את הט’טים כדי שגם הם כבוא הזמן יהיו ב”יחידות המובחרות”.

והוא היה באמת מדריך של ט’, נהגנו לבחור מספר ימים קודם את המסלול למסע ולעבור אותו קודם לבד ורק אח”כ עם הכיתה. במסע עצמו — בלילות — חיים נהג להישאר עם התלמידים (הקומץ שנותר) עד שעות הבוקר ליד המדורה ולספר חוויות. ”חיים! איך יש לך כוח ללא שינה להמשיך את המסע” שאלו אותו והוא ענה: ”לישון יהיה זמן כשנחזור הביתה, צריך להיות עם התלמידים”.

אהבת ארץ ישראל היתה טבועה בו כל כך והוא ניסע להחדירה בתלמידים, וכך היה, כמו כן היה יוצא עם מספר תלמידים יום קודם להכין את המאהל וכשהיינו מגיעים הכל היה כבר מוכן.”

בסיימו את לימודיו התקבל חיים לעבודה בחברת עמידר-מחוז צפון.

מז מורנו:

מנהל סניף עמידר — נצרת:

”חיים עבד אצלנו כשנתיים, התקבל מיד לאחר שגמר את הלימודים, בלא נסיון, לעבודה בחברת עמידר והחל לעבוד בשפוצי בתים כהנדסאי. מהר מאוד תפש חיים עמדה כזאת שהוא למעשה לקח על עצמו פרויקטים שלמים של עבודה וניהל אותה בעצמו. תוך חצי שנה היה אחראי על עבודת שפוצ של למעלה מ-6,000 דירות שאנו שפצנו במחוז הגליל ממטולה ועד בית שאן.

לא היה מקובל אצלנו לקבל עובדים מחיפה כי הנסיעות היו ארוכות — הוא בשום אופן לא הסכים להעתיק את מגוריו מחיפה יש לי ”חברה” ואני קשור לשם, אני מוכן לעשות כאן הכל אבל את חיפה אני לא עוזב.” חיים קיבל על עצמו כל אחריות וכל תפקיד והוא יצר קשר עם אנשים בשקט הנפשי שלו בחיך שלו, בהופעה המטופחת וכמובן בתפקיד שלו. קיימים רגעי מתח בין קבלנים ומהנדסים אך היתה בו תכונה לסדר עניינים בשקט מבלי לוותר על פסיק ממה שהוא היה חייב לעשות תכונה זו היתה כחוט השני בכל העבודה שלו. היו התקלויות עם קבלנים במיוחד אלה שניסו לא לעשות בדיוק לפי הכתוב במפרט (חוזה).

חיים הלך בנושא זה עד הסוף, הוא נתן לי חוות דעת כאלה שהייתי צריך ללכת לוועדת המכרזים המרכזית ולפסול קבלן שהיה זול במחיר — אך עם חוות הדעת של חיים הרגשתי שלם מאחר וידעתי שנתקבלו עקב מחשבה עמוקה וללא משוא פנים.

הצטערתי מאוד שעזב אותנו היתה לו מין דאגה לעתיד. הוא חשב שאם יעבוד במוסד ציבורי זה לא יספק את עתידו ולכן רצה לפנות לסקטור הפרטי במחשבה ששם יתקדם טוב יותר. בנושא זה היו לנו כמה ויכוחים, אך כבר בוויכוח הראשון ידעתי שהוא עקשן ולא אצליח לשכנעו ולכן לא ניסיתי להציע או להשפיע מאחר וראיתי כי החלטתו נחושה.

שמרתי עם חיים על קשר גם מחוץ לעבודה והרבה יותר חזק משל עובד ומעביד.

מתוך בחינה פסיכומטרית

רמתו השיכלית של חיים היא גבוהה, כושרו הטכני גבוה וכך גם יכולתו בעבודות הדורשות ריכוז ודיוק.

חיים מגובש באופיו. הוא בעל יכולה גבוהה, מודע לעצמו ובטוח ביכולתו להתמודד ולהצליח במשימות שלוקח על עצמו. גישתו לדברים היא רצינית ואחראית והוא שואף להצליח לבטא את יכולתו ולהגיע להשגים. הוא עובד בצורה מאורגנת, מסודרת וכאשר נחקל בבעיות הן זוכות להערכה מצב, שקול דעת נכון וקבלת החלטה עניינית. לכן גם מחפד בצורה יעילה ותכליתית. הילם יקפיד על סדר ודיוק בצורה העלולה להראות מוגזמת על ידי האחרים, שאינם רגילים לסגנון עבודה כמו שלו. למרות שהוא חברתי ונוח באופיו וכך רגוע ושלם בהתנהגותו, הוא עלול להתקל בקשיי הקלטות במקום עבודה אשר לא "יביין" אותו ויוכל להעריך נכונה את כישוריו. בלא להתכוון לכך בצורה מודעת, עלול חיים להוות "איוס" על שאר העובדים בצוות וייתכן אף על הנמונים עליו שיתקשו לקלוטו, לנצלו כיאות ולהח לו למצות את הפוטנציאל שבו. במידה וינסו להעמידו בצורה השיגרתיית והמקובלת על מילוי הוראות רוטיניות מבלי לתת לו חופש ביטוי, הרי יהיה מתוסכל וספק אם יתמיד.

המלצה

מאוד מומלץ להעסיקו במוסד. בתפקיד שיגרתי ורוטיני הוא לא ימצה את עצמו, יהיה מתוסכל ועלול לעזוב. בתפקידים בכירים יותר הוא עשוי להצליח, ולאחר רכישת מספיק נסיון אף להתקדם. מומלץ להשקיע בו לטווח הארוך.

בכבוד רב

נ. כ. י. ק.

ב/א. פישמן

חיים! — אדם כזה צנוע
ונחבא אל הכלים,
קשוח כלפי חוץ
וטוב כל-כך בפנים.
רגשות לא אהבת להפגין
ובכל זאת מקווה אני שתבין
ותסלח לי על החשיפה הזאת,
אך כל אשר נותר — הוא צרור הזכרונות.

אתה זוכר אז בלילה,
בעין חרוד,
כאשר נסענו ולא לבלות
אלא לשים נילונים בחלונות
אותם שכחו הפועלים לכסות.

ובערב הראשון שלנו —
תחרות הריסים,
כשהתעקשת כי לך
יש יותר ארוכים
ונגשנו לשופטת
שהיתה המלצרית
וברצינות בקשנו אותה
שתחליט.
היא הביטה בנו כבשני משוגעים
וענתה:
"לשניכם יש ריסים ארוכים".

ופעם ראינו מכונית
תקועה קרוב
לרמזור,
ואתה היחידי שעצר
ושאל אם אפשר
לעזור.

כשהנהג הסביר שנשאר בלי דלק,

הסעת אותו לתחנה
ובחזרה גם,
כמו היה זה הדבר
הכי טבעי בעולם,
אכן! היית שונה מכולם...

והיה לך שטח
התמצאות מאד
מענין.

לחומס תמיד אמרת
כן!

בושה להשאיר בצלחת
אפילו טיפה,
צריך לנגב בפיתה
עד שהצלחת מכריקה.

זו היתה תורת
החומוס שקיימת לרב
וזו היתה דרכך
לומר:

"החומוס היה טוב",
ואיזו הנאה גרמת
למלצר

שצחקת, "לכריאות" —
תמיד אמר.

וכשנסענו לטולי ורונית,
בקרית שמונה לטייל
ואת הבניאס לחצות
עם גלגל ומקל
גם כשנפלתי, לא
ויתרת על כך בנקל
ונותרת לי מזכרת
בגב הצלקת.

ובערב — שירי מולדת
לאור המדורה,
כל כך לא
התחשק לחזור
אך לא היתה ברירה.

כן! כמה התגאית
באח ובהורים
ותמיד דברת בהם
רק שבחים.

והמסורת לנסוע לבני
למושב
וביום הכפור להיות
שם יחדיו.

כמה חשובים היו
החברים ואהבת המולדת
ועוד מיני דברים.

חיים! שלמת בחייך
לתת לנו הזכות
לחיות בשלווה
במדינה הזאת.
נשבעים!! — זכרך לא
ימוש מעמנו
וסמל גבורתך —
דוגמא לכלנו.

שורי

"חיים ואני החלטנו לשכור דירה, חיים יזם את הענין והתחלנו בחפושי דירה. מצאנו דירה יפה בנוה-שאנן כת — 4 חדרים — בה גרנו קרוב לשנה וחצי. כדי להחליט משהו — נצלנו את ה"שש בש" שבעל הדירה הקודמת השאיר, וע"י משחקים החלטנו החלטות חשובות, לדוגמא: היו שני חדרים אחד יפה והשני פחות יפה, ואני הולך ליפה, אז חיים אומר: "רגע! רגע! יש שש-בש עושים משחק, והמנצח נכנס לחדר היפה." טוב לא פחדתי שש-בש היה השטח שלי עוד מימי נעורי. יושבים ומשחקים 2 "מרסים" ואני מוביל 4:0. ממשיכים לשחק חיים מצמצם 1:4 2:4 הבן אדם מנצח 4:5, אני מקבל את החדר העלוב וחיים את המפואר.

זמן מה לאחר שנכנסו לדירה לא מצא חן בעיני חיים נושא הנקיון היה מאוד "פדנט" והחליט שכל יום חמישי מנקים את הבית. מוציאים שטיחים, אבק, חלונות — השתגע לגמרי, אני לא יודע איך עושים כזה דבר. חיים רצה שימי חמישי יהיו ימי הנקיון. בשבוע הראשון השתכנעתי אולם שבוע מאוחר יותר שכנעתי שהבית עדיין נקי וכך נותר הבית ימים על גבי ימים, עד שההורים של חיים החליטו לבוא ולבקר בדירה (חיים הזמין אותם) ואז התחלנו לנקות את הבית. מנקים, ומנקים — שבת בבוקר — באה אמא, אבא ועוד כמה מהמשפחה מרוצים מאוד. אפרופו נקיון — כעבור חצי שנה ההורים של חיים צריכים לנסוע לחו"ל ובמקרה אבא-של חיים החליט לעלות לדירה ללא הודעה מוקדמת. ומה הוא ראה: בקבוקי בירה, מסטיקים, גרעינים, טינופת. חיים הסתובב אחר כך עם נקיפות מצפון. "כיצד הבית נקי כל הזמן ודוקא כשבא הבית כל כך מלוכלך."

ושבו, הפקרנו קצת את נושא הנקיון וחיים לא יכול היה לסבול זאת. יום אחד בכואי מהעבודה — ראיתי את חיים על קצות האצבעות, רק עם תחתונים, מנקה את ראשי הגז, מנקה, משפשף חור, חור. עם מים חמים, קרים, ברזלים, גפרורים, השד יודע מאיפה הביא את כל הכלים המשונים". הוא הסתכל עלי במבט זועם — כאילו זה תפקיד.

אני רוצה להבחין בין שתי תקופות שהכרתי את חיים. תקופת החלמאים ותקופת השכירות. חיים של החלמאים היה ילד שובב, נחמד. וחיים האחר היה הרבה יותר יסודי, אדם ישר והגון. לחיים היו מספר אהבות האחת העבודה, כשגרתי איתו בדירה השכורה תקופת העבודה ב"עמידר" אני זוכר שהיה חוזר מאוחר ומעיר אותי לספר לי על דברים שקרו לו בעבודה. מצד שני "אהבת המולדת" חיים אהב לטייל, היה משוגע לטיולים ושתי אהבות אלה התמזגו יחד כנסיעותיו למטרות עבודה בצפון. אהבה נוספת היא אהבת המשפחה חיים אהב מאוד את הוריו ואחיו. במיוחד אהבתו ליוסי אחיו: אינו יודע כיצד להגדיר אהבה זו. לא עבר יום או שעה בהם לא הוזכר שמו של יוסי, הוא עקב אחריו מתורכיה לצרפת וכל מקום בו היה יוסי. למענו היה מוכן לעשות הכל. אני זוכר כשיוסי ביקש שיביא לו רכב מהולנד לתורכיה כיצד התכוונן לפגישה ביניהם אפשר לספר עליו המון, חבר נהדר, ישר הגון שכיבד את כולם.

היה לי הכבוד והתענוג לקבל את חיים לעבודה. זו היתה פגישה של ארבעים דקות שכבר בעשר הדקות הראשונות הבנתי מי הגבר היושב מולי. בחור צנוע, ישר ומעבר לזה אדם היודע מה הוא רוצה וכנראה ישיג את זה. בכל התקופה שעבדנו יחד הוא התגלה כעובד נאמן היודע את עבודתו אבל מעבר לכל חבר יוצא מן הכלל. כשאני נכנס למשרד ויושב שם אני לא יכול להשתחרר מההרגשה "זה לא יכול להיות שככה זה נגמר" איבדנו (מצד העבודה) עובד נהדר אבל מעבר לזה איבדנו חבר ובעצם לא איבדנו — הוא איתנו.

חיים כעובד — בחדר מסודר "פדנט", גיליתי בו עוצמה שנמצאת במעט אנשים, עוצמה אדירה לעבודה, תנופה, כח בכל בוקר נפגשנו לא בדיוק בשמונה כי חיים מתעורר קצת יותר מאוחר... וכ"נסיד" היה צריך לקבל מאריאלה את כוס הקפה למיטה. כתשע היה מתחיל לעבוד אבל את סוף יום העבודה אי אפשר להגדיר כלומר לא היתה מגבלה של זמן ויום העבודה הסתיים לא פעם בשעות לילה מאוחרות.

מסתבר שבאותו בחור מופנם היה הרבה הרבה חום למשפחה למשל: יוסי שעובד כיום עימנו. את יוסי הכרתי את רק מהסיפורים של חיים עד כדי כך שבאותו יום שישי כשנודע לי על נפילתו של חיים הגעתי לביתם ופניתי אליו "אתה יוסי ואני מכיר אותך רק לפי הסיפורים של חיים".

באתי בפעם הראשונה לבית של חיים והרגשתי חופשי מאחר ולפי הסיפורים של חיים זה הבית — בית חם, תמיד תמצא בו עוגה, ותמיד תמצא בו אורחים.

אני חייב לציין את הנאמנות שלו לעבודה באחד מימי שישי בערב ירד גשם והוא יצא עם חברתו לבלות, באותו זמן היה אחראי על פרוייקט גדול "ב"קואופרטיב בית שאן חרוד" ובשעה 10.00 כלילה נסע לבית שאן ע"מ לשים ניילונים על החלונות בכדי שהגשם לא יכנס.

ביום שבת קיבלתי צו קריאה והייתי צריך להתייצב חיפשתי את חיים וביקשתי מאראלה שכשחיים יבוא שיתקשר אלי. הוא אכן התקשר ואמר לי: "שני, בוא נעביר את כל העבודות שלנו למישהו שיטפל בהן". נפגשנו במשרד הוא הכין רשימה מפורטת עם הכל פרטי פרטים ומסר לי את התיק של הפרוייקט בבית שאן חרוד ואמר לי: "תראה גמרנו את כל העבודות ונשאר רק לסיים את החשבונות אני בטוח שתדע מה לעשות עם זה במידה ולא אחזור. אמרתי לו: "חיים אתה מדבר שטויות" חיבקנו אחד את השני ואמרנו "להתראות בעוד שבועיים".

זו היתה הפעם האחרונה שראיתי אותו. ב-16 לחודש כתב גלויה למשרד ובו כתב: "אני עושה חיים, נמצא ברמת הגולן. מה יהיה אחרי המלחמה מחכה לנו בלגן עצום".

מלחמה אחרונה

מבעד לדק מרחקים — צלם ענג,
נער דך בחלבשת'הדר:
לב אמונים לא נמשע דע בצר
ובקרוב אחור לא נסוג.
רחל.

מפקד המחלקה נחמיה

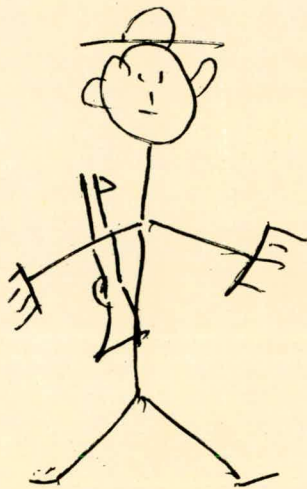
לגיוס הגעתי זמן קצר לפני שהיינו צריכים לזוז. בהתחלה די דאגתי מה קורה עם המחלקה, מי יארגן אותה וכו' אבל כשהגעתי הבנתי שלא הייתי צריך לדאוג חיים היה סמל המחלקה, כשהגעתי הכל היה מוכן והייתי צריך לדאוג רק לחפצי. שאלתי את חיים מה העניינים וכל מה שקיבלתי ממנו היה פתק קטן עם כמה משפטים: כך וכך קורה הכל בסדר. ניסיתי ללחוץ עליו מעט והוא ענה אין לך מה לדאוג את השאר תקבל בהמשך.

היינו ברמת הגולן ובאחד הימים ישב חיים עד שעה שלוש בבוקר להשיג קו והתקשר לדבר עם אחיו שהגיע מחו"ל. כמה ימים קודם לכן הוא אמר "אני מוכרח לצאת הביתה" עקב הכוונות. אבל נשאר ברמה ביום שבת לפני הצהרים עליתי לעמדה לדבר עם חיים כי תמיד היה נחמד לדבר איתו והוא אמר לי: תשמע, הורי צריכים להגיע כשיגיעו תתן להם להיכנס למוצבים? "בטח"!

תוך כדי שיחה במרחק של כמה קילומטרים הוא מזהה איזו מכונית קטנה שבקושי רואים אותה במשקפת הוא אומר לי "הנה הורי"! אמרתי לו: "חיים בקושי אפשר לראות אם זו מכונית.

"תשמע יש לי עיניים חדות." הוא התחיל לנפנף בידיים כשהם עדיין במרחקים אמרתי לו: "בקושי רואים אותם במקשפת, מה אתה מנפנף"? כשהם הגיעו אלינו הסתבר שהם הגיעו לפי נפנופי הידיים של חיים.

אם כן, ע"י, נא, א"ל

נכא'ט נ 3 ו 1

א"ל

Handwritten signature or scribble at the bottom left of the page.

יוסי האח:

עם חיים לא נפגשתי מאז ביקורו באיסטנבול ובפגישה חטופה בארץ בתחילת 1981. בגלל הקשר הקרוב ביננו ציפיתי לפגישה עם חיים ברמה. מקום הימצאו היה די בערפל לגבינו, ולאחר מספר שעות של חיפושים בדרך לא דרך כמעט ונתיאשנו. הדלק במיכל הלך ואזל ולפתע ראינו את ניפופי הידיים של חיים. הגענו למוצב ממש ללא דלק. הפגישה היתה מרגשת עבור שנינו ולמעשה זו היתה הפגישה האחרונה שהיינו כל המשפחה יחד. מספר ימים מאוחר יותר הגיע הביתה לחופשה קצרה ובערב עלה לראות את אבא שהיה כעבודה נפרדנו בסוף הערב ולא ידענו שזו פגישתנו האחרונה.

צוקי:

החליטו שמעלים סוף סוף את החטיבה שלנו ללבנון. נעצרנו בנהריה. "הגענו ושאלנו את היומנאי: "מרילי נמצא"? השוטר נבהל כזה עשה חצי צעד אחורה ואמר שהוא איננו שאלנו "טוב, אפשר להתקשר"? — "כמובן"! התחלנו להתקשר הביתה ולחברה וכו'.

אגב, לאמא שלו הוא אמר שהוא נמצא ברמה והוא לא יודע אם יעלה ללבנון — כדי שלא תדאג. עם חיים היו לי הרבה שיחות ולפעמים נגענו בנושאי דת ונישואין. ברמה למשל דיברנו על הנושא: "מה מלחמות עושות לאנשים" ואמרנו שאחרי מלחמות אנשים רבים מתחננים והרבה מתגרשים מאחר ורבים משנים אורח חייהם באותה שיחה אמר לי "מזל שאנחנו לא נלחמים עכשיו כי אם היינו נלחמים בטוח הייתי מתחתן". כיום האחרון או כיום לפני האחרון של חיים היינו מול מנצוריה ושמענו "יציאות ונפילות" (של פגזים). ישבנו ודיברנו פתאום שאלתי אותו: "חיים אתה מאמין באלוהים? אז הוא אמר לי: "לא! היה לו ספר תהילים קטן תלוי על הדיסקית, תפסתי אותו בדיסקית ואמרתי לו: אם לא אז תוריד את זה! והוא כמו מתנצל אמר: "מה פתאום זה מאמא שלי!"

בין חיים ובין צוקי היו יחסים מאד מיוחדים חיים מילואימניק ותיק, צוקי צעיר שזה עתה השתחרר, וכמו שאומר חיים ליוסי בביקור במוצב ברמת-הגולן: אתה רואה אותו (את צוקי) זה המאבטח שלי. איפה שאני הולך גם הוא ולהיפך כזה בחור חמוד.

צוקי על הפרידה שלהם:

התחלנו ללכת בסדר תנועה עד היום אני לא יודע לאיפה זה היה — באיזור מנצוריה, וכעבור כמה מטרים של הליכה נתקלתי באיזה מצרר, היה פיצוץ, נפלתי ונפצעתי ברגליים מיד רצו אלי כמה חובשים וטיפלו בי ואז לפני שהלכתי עזב אותי, חיים היה בין האחרונים, שבאו "להפרד", הוא בא ליטף אותי בראש, אמרתי לו "איזה בעסה" ואז הוא אמר "לא נורא"... הוא חיך, היה לבן — והם המשיכו. לאן? על כך מדבריו של עמוס — מפקד הפלוגה:

"האמת היא שבאותו זמן ידענו הרבה פחות מאשר ידענו לאחר מעשה. היה מצב של חוסר בהירות. הידיעות היחידות שקיבלנו הן שהשטח אמור לשרוץ חיילי קומנדו סוריים. בשטח מתנהלים קרבות. אנחנו ביחד עם עוד פלוגה מהגדוד צריכים להשתלט על איזה גבעה וכנראה להיערך להגנה כאשר במסגרת המשימה הזו הפלוגה שלנו

היתה צריכה להיות השניה בסדר תנועה, ובמידת הצורך (אם תהיה התקלות) להיכנס לפעולה. התחלנו ללכת וקרה מה שצוקי סיפר עליו. העליה על ההר היתה רצינית ביותר ממש מפרכת, תוך כדי עליה עלתה פלוגת החוד על נפל של מצרר ואז אנו עלינו קדימה. קרב לא התפתח על הגבעה. כל זה היה בשעות המוקדמות של היום. די רעבים ועייפים תפסנו תנומה. בדיעבד הסתבר שהיתה במקום התכשורת רצינית של כוחות וגבעה זו שחלשה על פאתי מנצוריה היתה צריכה להיות עמדה קרקעית שתאפשר מעבר של כוחות רציניים לכיוון כביש בירות דמשק והמשימה אכן התבצעה."

אלברט

"עם עלות השחר לאחר לילה קר עם רוחות חזקות ללא מעילים, שמענו רעש של מעדרים או מקושים וחיים עם חוש ההומור שלו אמר: "האיכרים הסורים הם אנשים מאד חרוצים על הבוקר הם כבר עובדים".... בכל שעות הבוקר שכבנו על הגבעה ללא מים וחיים עם המשקפת השקיף לכיוון מנצוריה ומדי פעם פלט מספר מילות השתאות: "יה! תראו הנה עוד משאית צבאית סורית שאוספת אנשים מחלקי הכפר, הנה עוד קבוצה".

בן אדיבה החובש הפלוגתי

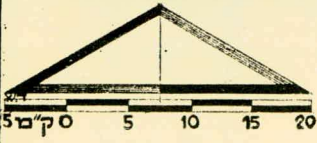
"בשעה שמונה ראינו פלוגה שלמה של חיילים מתארגנת לעלות לכיוון הגבעה שלנו, ובמרחק לא רב מאיתנו קיבלנו פקודה להתחיל לירות."

אלברט

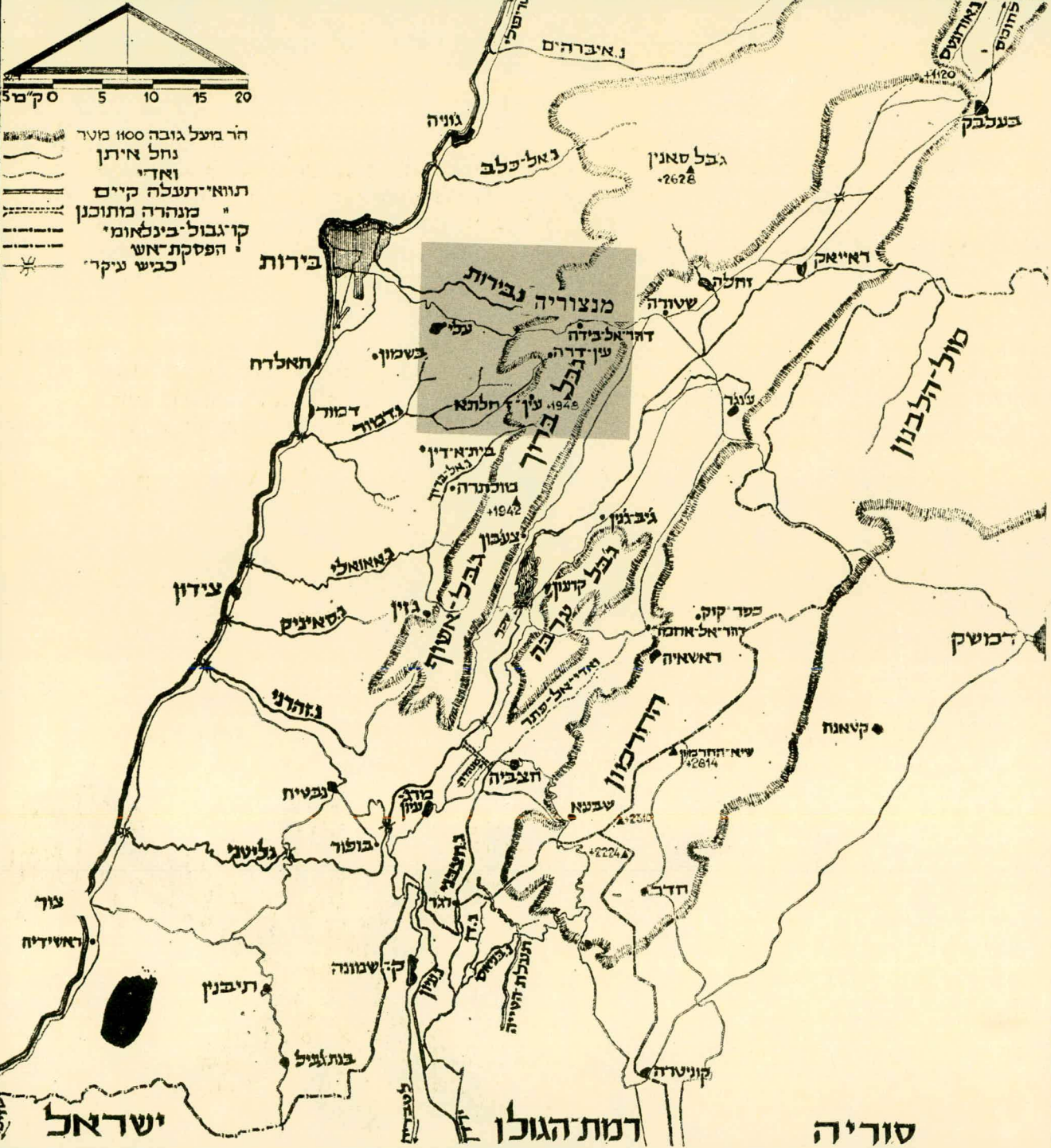
"לאחר כמה דקות מתחילת הירי קיבלנו פקודה לתגבר את המחלקה המותקפת בצד השני של הגבעה. חיים סמל המחלקה אסף את יואל, מרצל, טוביה ואותי ורצנו באיגוף שמאלי. כאשר החלו הפגזים לנחות חיים החל לצעוק עלינו: "מה אתם עומדים, תפסו מחסה".

יואל

"הגענו עד לזנב הכוח של בועז הסמ"פ, שם חילק אותנו חיים כתצפית לכיוונים שונים של הגבעה והפקודה שחיים קיבל הייתה לאבטח את הציר העולה על הגבעה. את אלברט הוא שלח מספר טרסות למטה, שיהווה תצפית. אותי שלח ימינה כלומר מזרחה.
וזו התמונה שנשארה לי מכל המצב. אני רק זוכר כשנפל פגז ונפצעתי צעקתי: "חיים! חיים!" ושמעתי אותו צועק — "חברה שמישהו ילך לראות מה עם יואל!!!"

- הר בועל גובה 1000 מטר
- נחל איתן ואדני
- תוואי-תעלה קיים
- מנהרה מתוכנן
- קו-גבול-בינלאומי
- הפסקת-ראש
- כביש עיקרי

ישראל

דמת הגולן

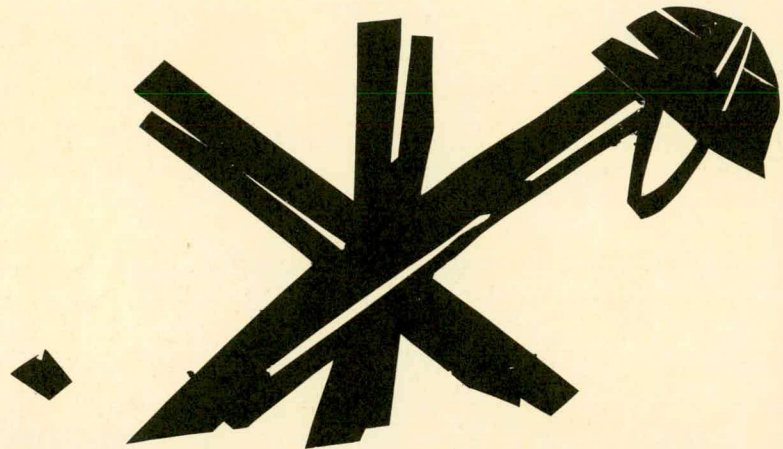
סוריה

טוביה

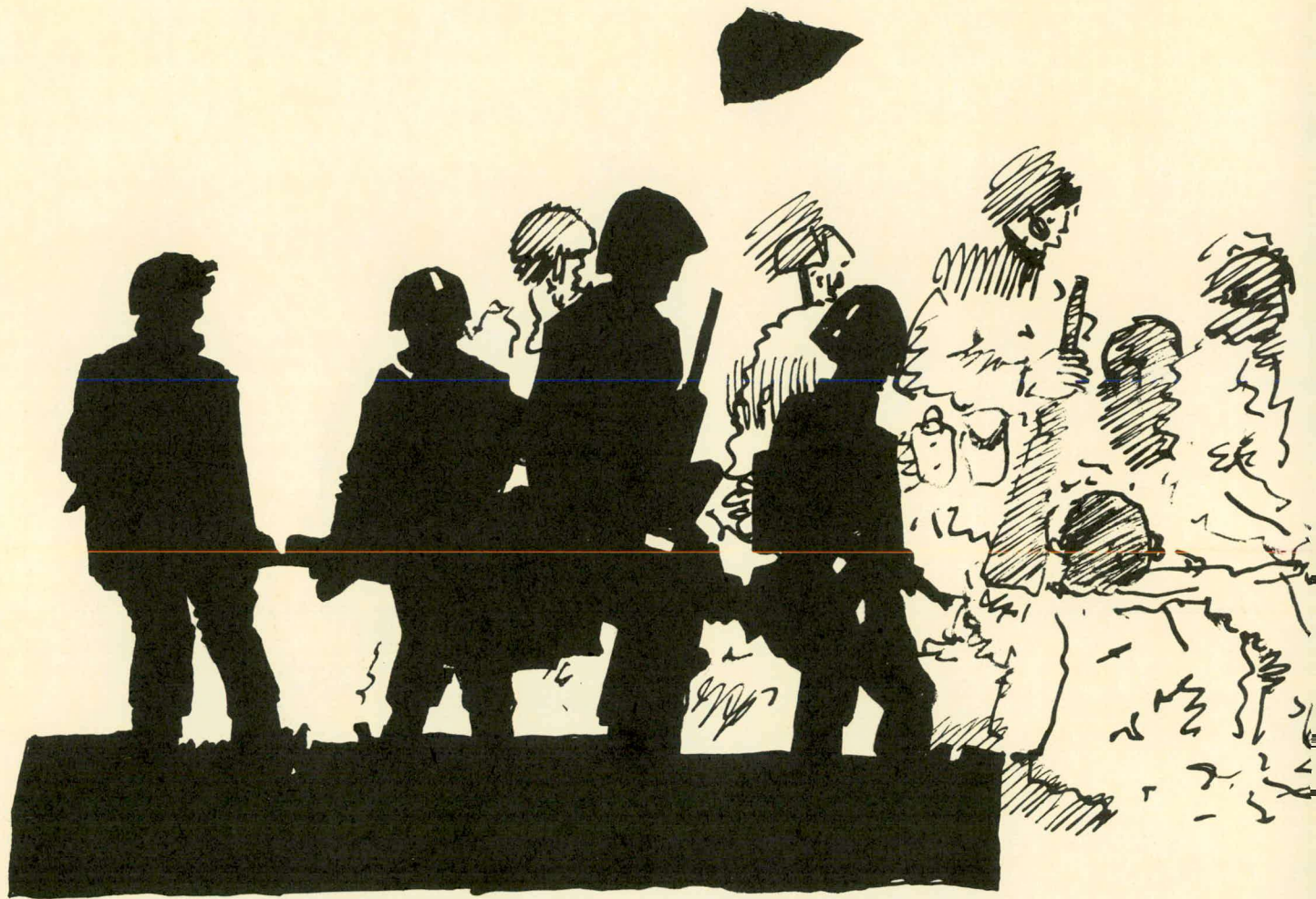
"באותו מקרה של נפילת הפגז נפגעתי וצעקתי חובש !!! חובש !!! חיים הגיע אלי ראשון (לא ידעתי שהוא עבר קורס חובשים) הרגשתי לחץ עצום בגב וביקשתי ממנו: "חיים תהפוך אותי בכדי שאוכל להשתחרר מהאפור". הוא ניסה וברגע שהיה מעלי-נפל פגז נוסף וחיים.... נפל.
המילים האחרונות שמעתי שאמר: "אני מת". אמרתי לו: " חיים אתה לא מת." אני לא זוכר מה קרה הלאה בתוך התופת הזו. איני יודע כי הייתי פצוע.

בן אדיבה

"רצתי יחד עם בועז — סגן מפקד הפלוגה — להחיש עזרה לחיים ולטוביה. נגשנו לחיים שהיה במצב גרוע בהרבה וראיתי שהחגור שלו ממש מרוסק. ניסיתי להנשים אותו, שמתי לו חוסם עורקים אך הדבר לא עזר."
לאחר שעות מספר נתפנה הכוח עם פצועיו והרוגיו ע"ג אלונקות וחיים ע"ג האלונקה — ללא רוח חיים.

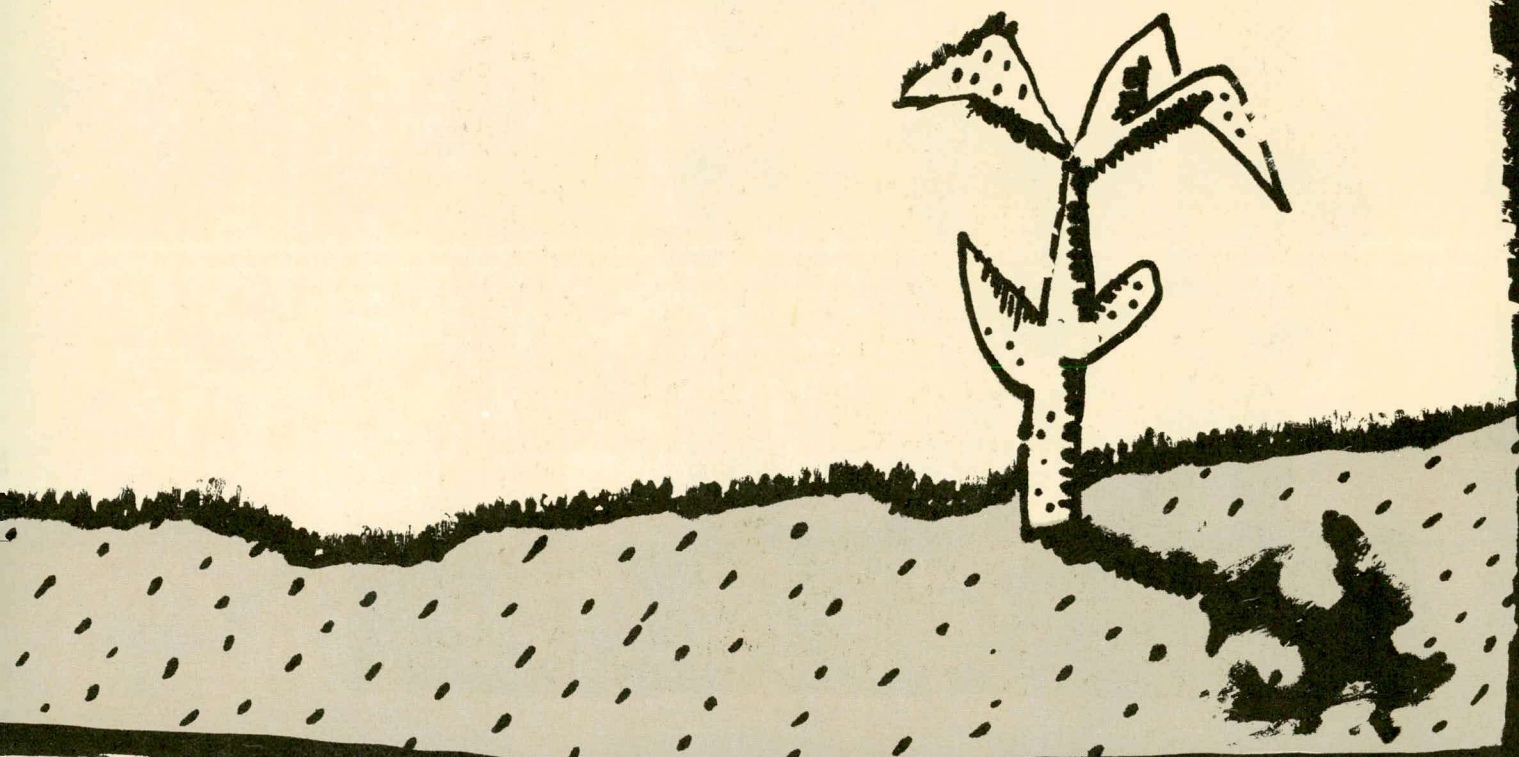

MARKS.A

אבלות

פה חיי בני אנוש לא קלים
ובעדות שקט שוכבים הטובים
ביותר.
שם אין סחיו ואין גשם, אין כפור.
נתן יונתן

מתוך דברים שנאמרו ביום ה-30 על קברו.

לזכרו של חיים טייקר!

חיים היה סמל מחלקה 3, הראגה והאחריות לחייליו אפיינה אותו
הן בימי השקט והשגרה שקדמו לעלייה הפלוגה ללבנון והן כאשר הפלוגה
עלתה לקרב הראשון שלה בגבעות מנצוריה.

בעליה הקשה והמפרכת לגבעה 4108, לאחר שנפצעו כבר שלושם מחייליו,
היה זה חיים שראג לאחרוני החיילים, תמך בכושלים ועזר לחיילים שהתקשו
לסחוב את משאם הכבד.

בקר רוחו ובנכיונו הרב השרה אווירה של בטחון ושלווה בקרב המחלקה,
ובאותו בוקר מוכה שמש וחשישות בוקר של טרם קרב, יהיה זה חיים שראג
שעד אחרון חייליו ירוה את צמאונו ויצבור כוחות בעוד הוא חגור בחגורו
ומשקפת לעיניו, כאשר חייליו נחים ואוגרים כוחות, מוודא ששום רע
לא נשקף מן הגבעות והכפרים ששרצו סורים מסביב.

עם קרב, כשנדרש להגבר את כחתו את קו הלוחמים היה זה ברור שיעשה
זאת ללא היסוס ובדבקות שאפיינה אותו, כפי שהיה זה אופייני שאת מותו
מצא כאשר חש לעזרת חבר שנפצע.

יהי זכרו נצור בלבנו לעד!

טגן דורון עכ"ס

טי"פ פלוגה ג'

ירושלים, כ"ה בתמוז התשמ"ב
16 ביולי 1982

לכבוד
גברת הראלה ומר מרדכי שייקר
רחוב עמל 8, קרית-אליעזר
ח פ ה

גברת ומר שייקר היקרים,

בנכם, חיים, שירת את עמו בנאמנות ובמסירות-נפש. הוא
יצא, על-פי צו האומה, להגן על שלום הגליל ותושביו, על בטחון
ישראל ואזרחיה.

הבן הטוב מטר את נפשו על מטרה שאין צודקת ואצילה
ממנה: להבטיח חיים ושלוש לאיש, אשה וילד בישראל. שמו ינון לעד
בתולדות האומה. דמותו תהיה למופת לכל הבנים, מדור לדור.

כולנו שונאים מלחמות ושפיכות-דמים. חלומנו ושאיפתנו
לתת שלום לעם הסובל גם במדינתו, משכול ויתמות, מחמת הנסיונות
החוזרים ונשנים לפגוע בבניו ולהחריב מדינתו.

בנכם הוא גבור וקדוש והעם כולו, בכל הדורות, יזכרהו
באהבה רבה.

אין מלות נוחם כשפת-אנוש. קיימת רק הנחמה עתיקת היומין
שמקורה האמונה: המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון ולוחמי
ירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד.

בהוקרה וכברכה,

מ. בגין

רוטמן שרה/מושב בן-עמי

בכל פעם שנחתו באזורינו (אזור הגליל המערבי) קטיושות, אמרנו שצריך לחסל אחת ולתמיד את המחבלים בפעולה בתוך לבנון. בתחילת יוני השנה, לאחר שישבנו 3 יממות רצופות במקלטים וצהל נכנס ללבנון חשכנו — זהו, עכשיו תבוא הישועה.

ידענו כמובן שיהיו קרבנות אבל מחשבות כאלה דוחקים לפעמים הצידה. עד שהגיעה הידיעה המחרידה אודות 25 הקרבנות הראשונים. היו כאלה שאמרו שאולי אפשר היה לחיות הלאה עם הקטיושות, ובלבד שלא נשלם מחיר כה יקר.

כשנודע לנו על נפילתו של חיים הרגשנו — חברי בן עמי הוותיקים, כאילו בן מושבנו נפל. והדבר היה נורא, כי הוריו של חיים שהיו מראשוני המושב ועזבו אותו לאחר תקופת חיים קצרה, נשאר קשורים אלינו קשרי ידידות חזקים.

חיים הרבה לבקר עם הוריו אצלנו במושב והתחבר עם בני גילו. כשמשפחת שייקר היתה באה לביקור היה זה מפגש של העלאת זכרונות נוסטלגיים, והכל ברוח הבדיחה והצחוק.

וחיים עם בת צחוק תמיד ליווה אותו והיה שותף בשקט לכל ההילולה. לא תיארנו לעצמנו, שמורג'ו יפסיק אי פעם להתבדח.

חיים היה בן מסור להוריו וידע להעריך את כל אשר עשו למענו.

נזכור אותו בצניעותו וביחסו לחברים, שבגלל תכונה זאת שילם בחייו.

NA 2 K 2 7

מגש הכסף

... והארץ תשקט. עין שמים אודמת
תעמעם לאיטה
על גבולות עשנים.
ואומה תעמוד — קרועת לב אך נושמת...
לקבל את הנס
האחד אין שני...

... היא לטקס תיכון, היא תקום למול סהר
ועמדה, טרם-יום, עוטה חג ואימה.
— — אז מנגד יצאו
נערה ונער
ואט-אט יצעדו הם אל מול האומה.

לובשי חול וחגור, וכבדי נעלים,
בנתיב יעלו הם
הלוך והחרש.
לא החליפו בגדם, לא מחו עוד במים
את עקבות יום-הפרך וליל קר-האש.

עייפים עד בלי קץ, נזירים ממרגוע,
ונוטפים טללי נעורים עבריים — —
דום השנים יגשו
ועמדו לבלי נוע.
ואין אות אם חיים הם או אם ירויים.

אז תשאל האומה, שטופת דמע-וקסם
ואמרה מי אתם? והשנים, שוקטים,
יענו לה: אנחנו מגש הכסף
שעליו לך ניתנה מדינת-היהודים.

כך אמרו, ונפלו לרגלה עוטפי צל.
והשאר יסופר בתולדות ישראל.

נתן אלתרמן

НАР 7 К 2 . 2

התפילה

היתכן?

היתכן שדווקא לך קרה הדבר הנורא?

זוכר אני ביוני 1967 כאשר גדוד הטנקים שבו שירתתי קבל פקודה לעלות לרמת הגולן ודהר משטח ההמתנה הממושכת לכוון דן-דפנה.

אז חשבתי שאולי סוף סוף אחרי הקרב הזה יבוא השלום אל ארצינו שכמוכן לא יוגש על מגש הכסף. וכמוכן, יהיה עלינו להקריב עוד קרובנות באותו רגע העפתי מבט מעלה השמימה ואמרתי: "אלוהים! אם אומנם הקרב הזה יהיה האחרון ונצטרך להקריב קורבנות מוכן אני להיות ביניהם והעיקר שבניי לא יצטרכו להלחם עוד. באותם הימים חשבתי במיוחד עליך חיים, כשהיית אז כבן 16 — גיל המתקרב לגיוס, ושלא תצטרך לחוש את הגיהנום שהחייל הלוחם חש אותו.

האמנתי בכל ליבי שתפילתי תתקבל.

ליכי כאב כאשר ראיתי בדרך צנחנים שנפגעו ושוב העליתי מבטי מעלה ואמרתי: "אלוהים! שלח לכל אלה רפואה שלמה ושבניי לא יצטרכו להגיע לשדה הקרב."

והנה עברו שנים, וכאשר פרצה מלחמת יום כיפור מצאתי עצמי בדרום הרחוק בסיני. ואתה חיים בצפון הרחוק על החרמון הסורי.

ידעתי כי תפילתי במלחמת ששת הימים לא הגיעה לאוזן קשבת. אך בכל זאת שמר עלינו אבינו שבשמים והחזיר אותנו הביתה בשלום.

ומי חשב שבמלחמה כה קטנה כמבצע שלום הגליל יבגוד בנו הגורל וללא אזהרה נלקחת מאיתנו לעולמים. לו היה בידי למחוק אחת ולתמיד מעל גבי לוח השנה את 23.6.82 הייתי עושה זאת, כי הוא היום הנורא בחיי — יום נפילתך.

צבא הגנה לישראל

ד.צ. 2265

טל' 04-702275

תאריך: 4.7.82

לכבוד

הורי חיים שייקר

סמל חיים שייקר נפל במנצוריה שבלבנון כתאריך 23.6.82 ב' תמוז תשמ"ב.

שייקר - כך קראנו לו - היה מפקד לדוגמא, אחראי ורציני. ידענו תמיד שימלא כל משימה בשלמות.

שייקר לחם בגבורה בקרב פנים אל פנים עם הקומנדו הסורי בלחימה על ציר דמשק - בירות. נפגע ונהרג בהגישו עזרה ראשונה לאחד מחייליו שנפצע.

בזכותו ובזכות חבריו נהדף האויב והובטחה שליטת צה"ל על הציר.

חיילי ומפקדי היחידה אכלים אתכם בנפול בנכם חיים.

יהי זכרו ברוך.

סא"ל

היחידה

שוחט,

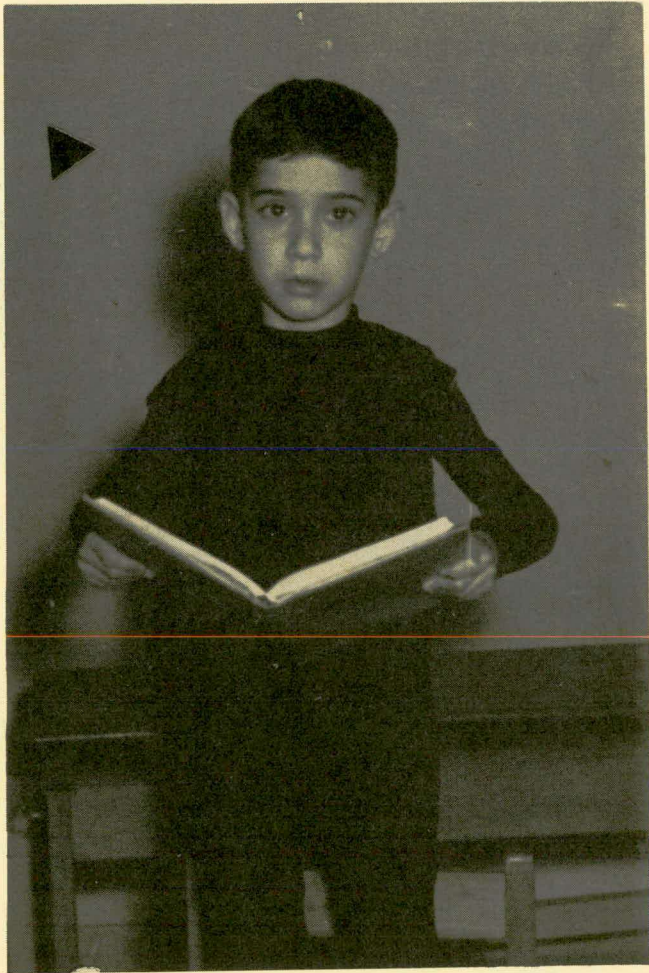
מפקד

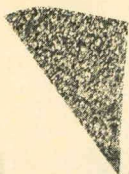
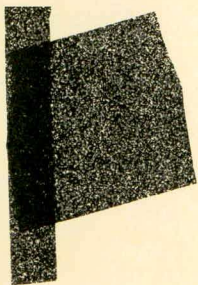
אסף

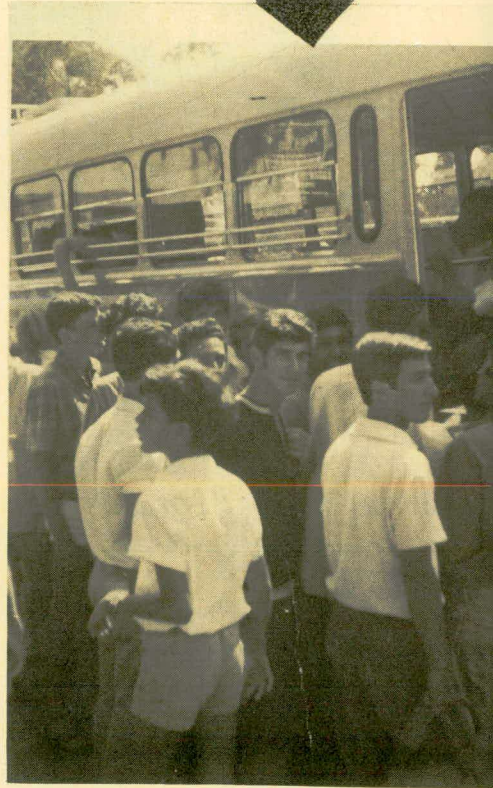
מפקד

22.6.82

למשל שתי שלג!

לכבוד כל מי שיש לו

בית או חדר או כל דבר

שבו יש לו חיים או

אנשים או כל דבר

אשר

יש

גלויה אחרונה יום לפני נפילתו.

"אבדה לי עם חיים תקופה מופלאה. אינני יכול
להחליט אם היינו אחים, חברים, חברים לנשק.
אינני יודע.

עמוק בתוכי תחושה של אובדן. חלל. נותרתי
אני לבכות. לבכות עם הוריו, אחיו חבריו,
לבכות עם המולדת — אדם מופלא, בן
נפלא ומסור, רע וחבר נדיר. היה לי חיים.."

אלוהים
לו רק
נתת לו

חיים